

МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПОТЕНЦІАЛУ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

© 2016 КОВАЛЕНКО-МАРЧЕНКОВА Є. В.

УДК 332.145:658.281

Коваленко-Марченкова Є. В. Методичний інструментарій забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі

Метою статті є дослідження забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі, що є сьогодні однією з найбільш значущих галузей національної економіки. Проаналізовані специфічні риси, що характеризують потенціал будівельної галузі, зокрема, конкурентоспроможність потенціалу галузі. Досліджено сутність поняття «забезпечення». Розроблено методичний інструментарій забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі, який складається з етапів постановки завдань, опису поточної ситуації, формування забезпечення конкурентоспроможності потенціалу, прийняття і реалізації управлінських рішень та моніторингу результатів забезпечення конкурентоспроможності потенціалу.

Ключові слова: потенціал галузі, конкурентоспроможність потенціалу, забезпечення конкурентоспроможності потенціалу, будівельна галузь, національне господарство.

Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 12.

Коваленко-Марченкова Євгенія Вікторівна – аспірантка кафедри обліку, економіки і управління персоналом підприємства, Придніпровська державна академія будівництва і архітектури (вул. Чернишевського, 24а, Дніпро, 49600, Україна)

E-mail: EVKovalenko@i.ua

УДК 332.145:658.281

Коваленко-Марченкова Е. В. Методический инструментарий обеспечения конкурентоспособности потенциала строительной отрасли

Целью статьи является исследование обеспечения конкурентоспособности потенциала строительной отрасли, которая является сегодня одной из наиболее значимых отраслей национальной экономики. Проанализированы специфические черты, характеризующие потенциал строительной отрасли и, в частности, конкурентоспособность потенциала отрасли. Исследована сущность понятия «обеспечение». Разработан методический инструментарий обеспечения конкурентоспособности потенциала строительной отрасли, который состоит из этапов постановки задач, описания текущей ситуации, формирования обеспечения конкурентоспособности потенциала, принятия и реализации управленческих решений и мониторинга результатов обеспечения конкурентоспособности потенциала.

Ключевые слова: потенциал отрасли, конкурентоспособность потенциала, обеспечение конкурентоспособности потенциала, строительная отрасль, национальное хозяйство.

Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Библ.:** 12.

Коваленко-Марченкова Евгения Викторовна – аспирантка кафедры учета, экономики и управления персоналом, Приднeпровская государственная академия строительства и архитектуры (ул. Чернышевского, 24а, Днепр, 49600, Украина)

E-mail: EVKovalenko@i.ua

UDC 332.145:658.281

Kovalenko-Marchenkova Ye. V. The Methodical Instrumentarium for Ensuring the Competitiveness of Potential of the Construction Industry Sector

The article is aimed at studying the competitiveness of potential of the construction industry sector, which is nowadays one of the most important sectors of the national economy. The specific features characterizing potential of the construction industry and, in particular, the competitiveness of potential of the sector, have been analyzed. The essence of the concept of «ensuring» has been researched. The methodical instrumentarium for ensuring the competitiveness of potential of the construction industry has been developed, which consists of the stages of setting goals, a description of the current situation, the formation of competitiveness of potential, making and implementation of managerial decisions, and monitoring results of ensuring the competitiveness of potential.

Keywords: potential of industry sector, competitiveness of potential, ensuring the competitiveness of potential, construction industry sector, national economy.

Fig.: 1. **Tbl.:** 1. **Bibl.:** 12.

Kovalenko-Marchenkova Yevheniia V. – Postgraduate Student, Department of Accounting, Economics and Personnel Management Company, Prydniprovskaya State Academy of Civil Engineering and Architecture (24a Chernyshevskoho Str., Dnipro, 49600, Ukraine)

E-mail: EVKovalenko@i.ua

Підвищена увага до проблеми конкурентоспроможності потенціалу окремих галузей економіки України викликана об'єктивними процесами та явищами, що мають місце не лише в національній економіці та суспільстві, але й у світовому господарстві та в міжнародних відносинах. Важливість забезпечення конкурентоспроможності потенціалу галузей економіки посилюється у зв'язку з тим, що конкурентоспроможність галузей національної економіки є запорукою її конкурентоспроможності в цілому. Однією з найбільш значимих галузей національної економіки України на сучасному етапі є будівельна галузь, адже саме вона покликана відіграти роль своєрідного локомотива розвитку економіки країни. Саме з огляду на це, забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі

України є пріоритетним завданням на сучасному етапі розвитку національного господарства країни.

Проблематикою вивчення особливостей потенціалу будівельної галузі в різні часи займався багато вчених, серед яких науковці Т. Бабан, К. Кузнецова, О. Лугова, П. Краснокутська. Особливості конкурентоспроможності потенціалу надають А. Кваско, Л. Чумак, А. Тищенко. Забезпечення конкурентоспроможності потенціалу вивчається в роботах О. Загорної, В. Хомякова, Т. Вяткіної, П. Вяткіна та Л. Піддубної. Але недослідженим залишається питання розробки методичного інструментарію забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі.

Серед науковців, які займалися проблематикою вивчення особливостей потенціалу будівельної галузі, –

Т. Бабан, К. Кузнецову, О. Лугову, П. Краснокутську. Особливості конкурентоспроможності потенціалу надають А. Кваско, А. Чумак, А. Тищенко. Забезпечення конкурентоспроможності потенціалу вивчається в роботах О. Загорної, В. Хомякова, Т. Вяткіної, П. Вяткіна та А. Піддубної. Але недослідженим залишається питання розробки методичного інструментарію забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі.

Метою роботи є розробка методичного інструментарію забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі.

Забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі є неможливим без урахування її особливостей – специфічних рис, що характеризують потенціал будівельної галузі та його конкурентоспроможність (табл. 1).

допомогти в забезпеченні конкурентоспроможності галузей економіки, але й зміцнити їхній потенціал.

При цьому, мають враховуватися формальні та неформальні інституційні умови формування конкурентоспроможності потенціалу галузей економіки. Варто зазначити, що не існує універсальних інституційних умов забезпечення конкурентоспроможності потенціалу галузі, проте окремі фактори, за їх адекватної оцінки, можуть стати запорукою підвищення конкурентоспроможності потенціалу різних галузей економіки.

На нашу думку, забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі пов'язано з використанням відповідного методичного інструментарію (ряду методів, заходів, інструментів з урахуванням відповідних критеріїв).

Забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі є необхідною складовою для її

Таблиця 1

Особливості будівельної галузі щодо формування її потенціалу та його конкурентоспроможності

Особливості будівельної галузі з точки зору формування її потенціалу	Особливості будівельної галузі з точки зору її конкурентоспроможності
<ul style="list-style-type: none"> – Ускладнення розрахунків необхідного чисельного та професійного складу робочих через нестійкість співвідношення будівельно-монтажних робіт за їх складністю та видами протягом тривалого часу; – невисока оплата низькокваліфікованих працівників та високі вимоги до рівня оплати з боку висококваліфікованих кадрів; – повільне впровадження інноваційних технологій та матеріалів; – фізичне та моральне спрацювання основних засобів у будівництві; – витрати на створення тимчасових конструкцій та споруд, прокладання інженерних комунікацій ще до початку процесу будівництва; – можливість перегляду раніше прийнятих рішень у зв'язку з появою нових технологій; – висока питома вага матеріальних витрат; – необхідність здійснення складних техніко-економічних розрахунків; – високий рівень збиткових підприємств у галузі; – низький рівень інвестування в галузі; – залежність від розвитку суміжних галузей [2; 7; 8] 	<ul style="list-style-type: none"> – Висока питома вага трансакційних витрат; – вплив на якість та тривалість будівельного процесу природно-кліматичних умов; – нестабільність платоспроможності замовників, порушення термінів розрахунків за будівельну продукцію; – недосконалість системи державного регулювання; – нерозвинуте післяпродажне обслуговування; – недостатній розвиток аутсорсингових послуг; – зменшення рівня конкуренції для великих і середніх та підвищення його для малих підприємств; – недосконала система конкурсних торгів (тендерів) для отримання контрактів; – індивідуальне формування ціни на кожний з об'єктів будівництва; – нестабільність платоспроможного попиту населення; – надмірна бюрократизація при реалізації інвестиційних проектів, корупція; – характер взаємовідносин між забудовником і замовником (робота за контрактом); – тенденція підвищення ролі нецінових форм конкуренції на будівельному ринку; – тісний зв'язок розвитку будівельної галузі з процесами інвестування; – пересувний характер робіт при нерухомості готової продукції; – індивідуальний характер кожного будівельного об'єкта [10]

Перш ніж сформулювати уявлення про забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі, слід дослідити сутність поняття «забезпечення».

Поняття «забезпечення» походить від дієслова «забезпечувати», що означає задовольняти потреби в чому-небудь; створювати надійні умови для здійснення чогось, гарантувати кому-небудь щось. З огляду на це, термін «забезпечення» може означати рівень достатності будь-чого.

Забезпечення конкурентоспроможності потенціалу галузі сучасної економіки засновується на підвищенні ефективності її функціонування та розвитку, що вимагає синхронізації зусиль держави та ринкових суб'єктів [3].

Для підвищення конкурентних переваг галузей необхідна участь держави. Сприяння держави має не лише

розвитку в умовах динамічних змін, які є характерними для сучасної економіки. Від унікальних особливостей складових потенціалу будівельної галузі та від уміння управляти ними залежить можливість утримання та підтримка конкурентних переваг будівельних підприємств, які, своєю чергою, забезпечують підвищення конкурентоспроможності галузі.

Процес забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі представляє собою специфічну багатофункціональну та багатокomпонентну систему, в якій необхідно комплексне функціонування всіх елементів даного процесу від постановки завдань до моніторингу результатів забезпечення. Відсутність або неефективність будь-якої ланки порушить послідовність і призведе до виникнення дисонансу в забезпеченні конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі.

Методичний підхід до забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі представлено на *рис. 1*.

Процес забезпечення конкурентоспроможності потенціалу розпочинається з постановки, визначення ключових завдань, що сприяють підвищенню конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі. Такими ключовими завданнями є вдосконалення формування потенціалу будівельної галузі та підвищення ефективності використання сформованого потенціалу з метою виявлення резервів та використання її сформованого, але нереалізованого потенціалу [6].

На другому етапі має здійснюватися опис поточної ситуації та виявлення проблеми. Перш за все, в рамках цього етапу має здійснюватися оцінка стану середовища функціонування будівельної галузі, а також аналіз складових потенціалу будівельної галузі та його використання.

Оцінка стану середовища функціонування будівельної галузі полягає у визначенні стану розвитку економіки в цій галузі та чинників, що впливають на її функціонування, передбачає добір, аналіз та оцінку внутрішніх і зовнішніх економічних, політичних, соціальних, природних та інших умов і чинників, які впливають на його місце та роль в національній економіці [1].

Результати аналізу складових потенціалу будівельної галузі мають стати підґрунтям для оцінювання конкурентоспроможності її потенціалу. При цьому, здійснення об'єктивної оцінки конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі потребує вибору відповідних критеріїв. На нашу думку, такими критеріями мають бути ступінь реалізації потенціалу та ефективність використання потенціалу.

На основі критерію «ступінь реалізації потенціалу» пропонуємо здійснювати оцінку формування потенціалу будівельної галузі за його складовими – природним, ресурсним, інвестиційним, науково-технічним, інфраструктурним та інтелектуальним потенціалом.

Щодо критерію ефективності використання потенціалу, то на його основі має здійснюватися оцінка використання складових потенціалу будівельної галузі.

На основі результатів оцінки формування та використання складових потенціалу будівельної галузі пропонується здійснювати узагальнюючі оцінки формування та використання потенціалу, на основі яких має виконуватися інтегральна оцінка конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі. Після цього необхідно здійснити оцінку факторів конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі [12].

Третій етап – формування забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельних підприємств. Він включає вибір критеріїв забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі та структурування забезпечення конкурентоспроможності потенціалу галузі.

Критеріями забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі є зміна умов формування потенціалу та зміна рівня використання її потенціалу [5].

Структурування забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі передбачає виділення трьох взаємопов'язаних блоків забезпечення. Першим з них є блок забезпечення за критеріями, який передбачає встановлення критеріїв забезпечення формування потенціалу та забезпечення використання потенціалу з послідовним їх трансформуванням в оціночні показники. Відповідність цим критеріям передбачає визначення необхідного організаційно-інформаційного, фінансового, матеріально-технічного забезпечення та забезпечення трудовими ресурсами, які можна об'єднати в блок забезпечення за напрямками.

Третім є блок забезпечення за складовими потенціалу, який передбачає виконання таких функцій забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі:

- ✦ *планування* (передбачає постановку цілей та завдань, визначення стратегії розвитку потенціалу будівельної галузі, прогнозування потреб у ресурсах, розробку заходів щодо приведення потенціалу галузі у відповідність обраній конкурентній стратегії тощо);
- ✦ *організація* (розробка напрямів досягнення цілей, визначення завдань та виконавців, відповідальних за їх виконання, визначення термінів їх виконання тощо);
- ✦ *мотивація* (розробка системи стимулювання за повноцінне формування та використання потенціалу галузі);
- ✦ *аналіз* (аналіз рівня конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі, його змін під дією факторів, що впливають на конкурентоспроможність, причин відхилення досягнутого рівня конкурентоспроможності від попереднього рівня);
- ✦ *контроль* (контроль за виконанням завдань та розробка форм звітності щодо забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі) [4].

Наступним етапом є розробка методичної бази забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі, яка передбачає вибір методів та інструментів.

Забезпечити конкурентоспроможність потенціалу будівельної галузі можна із застосуванням методів регулювання, які є способами впливу на формування та використання потенціалу будівельної галузі та її суб'єктів з метою підвищення конкурентоспроможності їхнього потенціалу [11].

Оскільки забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі є багаторівневим і складним процесом, а існуючі методи доволі різноманітні, то існує необхідність їх детального аналізу та узагальнення.

З огляду на предмет нашого дослідження, слід розглянути класифікацію методів регулювання з метою забезпечення конкурентоспроможності потенціалу галузі за такими ознаками:

- 1) за напрямом впливу на конкурентоспроможність будівельної галузі та формування і використання її потенціалу;

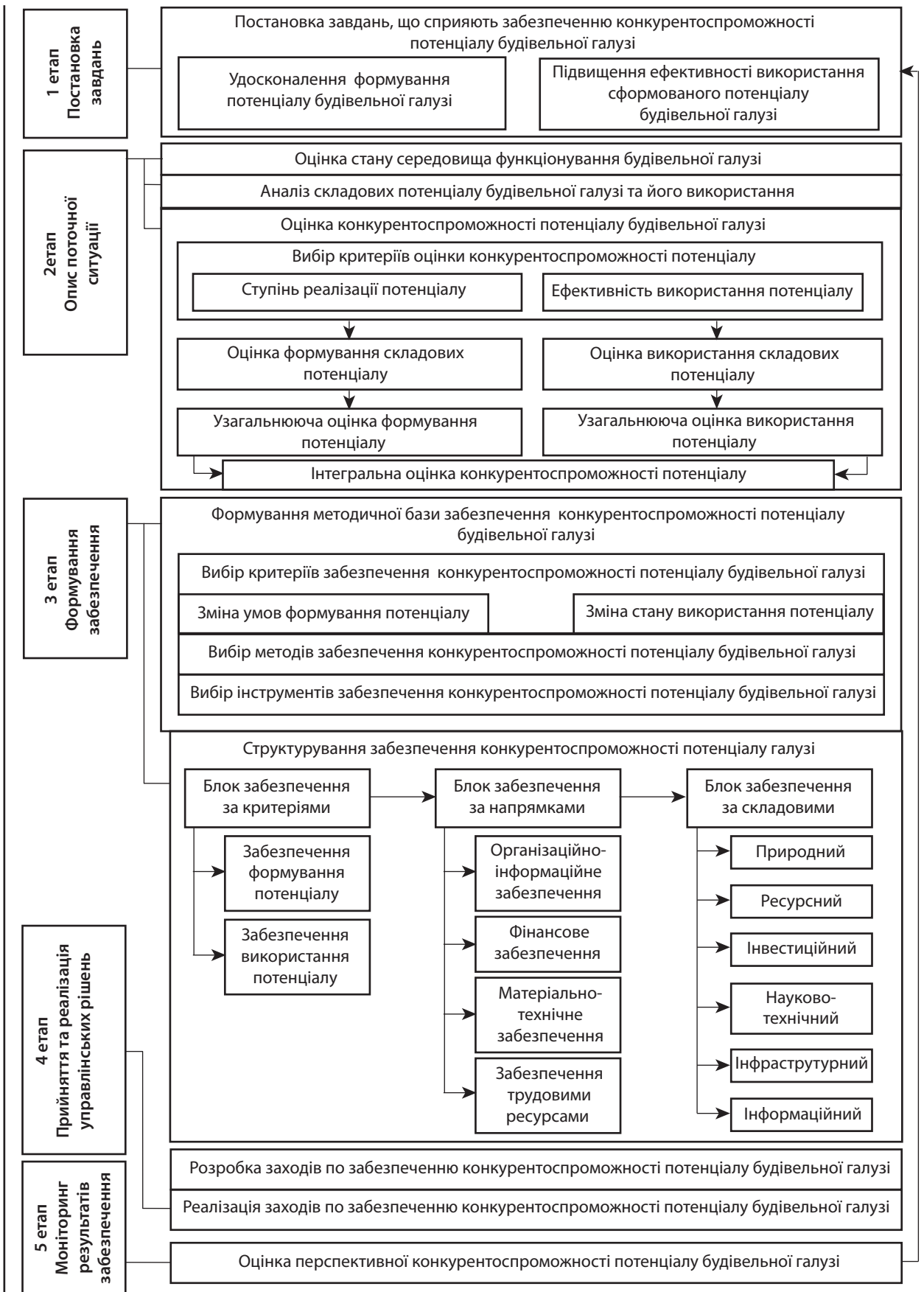

Рис. 1. Методичний підхід до забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі

2) за формою впливу на конкурентоспроможність будівельної галузі та формування і використання її потенціалу;

3) за характером впливу на конкурентоспроможність будівельної галузі та формування і використання її потенціалу.

За *напрямом впливу* на конкурентоспроможність будівельної галузі та формування і використання її потенціалу можна виділити методи прямого впливу, які безпосередньо впливають на забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі, та методи непрямого впливу, що створюють умови для впливу на неї.

За *формою впливу* на конкурентоспроможність будівельної галузі та формування і використання її потенціалу виділяють кількісні та якісні методи.

За *характером впливу* на конкурентоспроможність будівельної галузі та формування і використання її потенціалу виділяють економічні методи (зумовлені різноманітними економічними чинниками: економічні плани та економічні стимули); технологічні (зумовлені технологією процесів у будівельній галузі); соціально-психологічні (сукупність специфічних способів впливу на міжособистісні стосунки і зв'язки, соціальні процеси) та адміністративні (охоплюють такі способи впливу, як організаційні, розпорядчі та дисциплінарні). Деякі автори виділяють також організаційні та правові методи регулювання.

При цьому необхідно чітко визначити умови державного втручання в економіку будівельної галузі, а також забезпечити застосування сучасних методів державного регулювання.

Щодо інструментів забезпечення, ними можуть виступати як інструменти прямого втручання (державні контракти та замовлення, субсидії, субвенції, дотації, ліцензування, прямі витрати, стандартизація), так і інструменти опосередкованого впливу (ставки податків, облікова ставка, митні тарифи, норми амортизації, укази, розпорядження, ліцензування, валютний курс, контроль за дотриманням законів і правил, санкції тощо).

Четвертий етап забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі передбачає прийняття та реалізацію управлінських рішень. У цьому зв'язку держава повинна здійснити комплекс заходів, насамперед щодо забезпечення підвищення конкурентоспроможності галузі. Причому зазначені заходи мають охопити всі сфери економіки будівельної галузі.

До цих заходів належать здійснення активної структурної та соціальної політики, посилення активності держави в інвестиційній, фінансовій, кредитно-грошовій та зовнішньоекономічній сферах, продовження інституціональних перетворень [9].

Заходи забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі мають включати:

- ✦ формування та реалізацію державної політики забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі;
- ✦ адаптацію законодавства України до міжнародних норм у сфері забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі;

- ✦ запровадження експертизи законодавства та проектів нормативно-правових актів, які стосуються регулювання процесів забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі;
- ✦ підтримку громадських ініціатив, спрямованих на забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі;
- ✦ запровадження концепції забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі в системі державного управління;
- ✦ здійснення контролю за процесом забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі;
- ✦ створення умов для підвищення рівня конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі.

Крім того, на даному етапі має здійснюватися реалізація розроблених заходів, що дозволить забезпечити конкурентоспроможність потенціалу будівельної галузі.

Останнім етапом є моніторинг результатів забезпечення, який передбачає здійснення оцінки перспективної конкурентоспроможності потенціалу будівельних підприємств з урахуванням реалізованих заходів.

ВИСНОВКИ

На нашу думку, забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі – це послідовність злагоджених дій, реалізація яких направлена на створення та утримання конкурентних переваг будівельної галузі шляхом впливу органів державної влади, місцевого самоврядування, населення тощо на процес розвитку потенціалу будівельної галузі, що пов'язано з використанням ряду методів, заходів, інструментів з урахуванням відповідних критеріїв. Забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі є необхідною складовою для ефективного функціонування галузі в умовах динамічних змін, які є характерними для сучасної економіки. Від унікальних особливостей складових потенціалу будівельної галузі та від уміння управляти ними залежить можливість утримання та підтримка конкурентних переваг будівельних підприємств, які, своєю чергою, забезпечують розвиток будівельної галузі. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрушків Б., Бицюра Л. Аналітичні аспекти маркетингового потенціалу в теорії конкурентоспроможності підприємства. Соціально-економічні проблеми і держава. 2011. Вип. 1 (4). URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2011/11abmtkp.pdf>
2. Бабан Т. О. Застосування категорії «потенціал» у сучасних економічних дослідженнях. Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства. Сер.: Економічні науки. 2012. Вип. 127. С. 17–25.
3. Большой экономический словарь/под ред. А. Н. Азриэляна. М.: Фонд «Правовая культура», 1994. 528 с.
4. Управління потенціалом підприємства: навч. посіб./ І. З. Должанський, Т. О. Загорна, О. О. Удалих та ін. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 362 с.

- 5. Кваско А. В.** Формування конкурентоспроможного потенціалу підприємства. *Інтелект XXI*. 2013. № 1/2. С. 114–121.
- 6. Краснокутська П. Е.** Дефініція поняття «потенціал підприємства» в контексті розвитку мікроекономічної теорії. *Вісник КНТЕУ*. 2008. № 5. С. 54–64.
- 7. Кузнєцова К. О.** Конкурентоспроможність підприємства на основі ресурсного потенціалу. *Економічний вісник Національного технічного університету України «КПІ»*. 2013. Вип. 10. С. 219–223.
- 8. Лугова О. І.** Дослідження сутності та значення категорії «потенціал». *Науковий вісник ДНАУ*. 2010. № 15. С. 24–33.
- 9. Піддубна Л. І.** Конкурентоспроможність економічних систем: теорія, механізм регулювання та управління: монографія. Харків: ВД «ІНЖЕК», 2007. 368 с.
- 10. Тищенко А. Н., Хаустова В. Е., Беляев А. С.** Оценка конкурентоспособности строительных предприятий с учетом их специфики. *Проблеми економіки*. 2013. № 1. С. 185–190.
- 11. Хомяков В. І., Вяткіна Т. Г., Вяткін П. С.** Формування конкурентоспроможності підприємницького потенціалу підприємств (теоретичні аспекти). *Прометей: регіон. зб. наук. пр. з екон.* 2006. № 1. С. 163–166.
- 12. Чумак Л. Ф.** Фактори впливу на формування конкурентоспроможного потенціалу підприємств. *Економіка і управління*. 2013. № 1. С. 62–69.

Науковий керівник – Верхоглядова Н. І., доктор економічних наук, професор кафедри обліку, економіки і управління персоналом підприємства ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури» (Дніпро)

REFERENCES

- Andrushkiv, V., and Bytsiura, L. "Analytical aspects of the marketing potential in the theory of competitiveness of enterprises." *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava*. <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2011/11abmtkp.pdf>
- Baban, T. O. "Zastosuvannia katehorii «potentsial» u suchasnykh ekonomichnykh doslidzhenniakh" [The application of the category "potential" in modern economic research]. *Visnyk*

Kharkivskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu silskoho hospodarstva. Serii: Ekonomichni nauky, no. 127 (2012): 17-25.

Bolshoy ekonomicheskii slovar [Big economic dictionary]. Moscow: Fond «Pravovaya kultura», 1994.

Chumak, L. F. "Faktory vplyvu na formuvannia konkurentospromozhnogo potentsialu pidpriemstv" [Factors of influence upon formation of competitive capacity of enterprises]. *Ekonomika i upravliniye*, no. 1 (2013): 62-69.

Dolzhanskyi, I. Z. et al. *Upravlinnia potentsialom pidpriemstva* [Management of potential of enterprise]. Kyiv: Tsentri navchalnoi literatury, 2006.

Krasnokutska, P. E. "Definitsiia poniattia «potentsial pidpriemstva» v konteksti rozvytku mikroekonomichnoi teorii" [The definition of the term "potential" in the context of development microeconomic theory]. *Visnyk KNTEU*, no. 5 (2008): 54-64.

Kuznietsova, K. O. "Konkurentospromozhnist pidpriemstva na osnovi resursnoho potentsialu" [The competitiveness of enterprises based on resource potential]. *Ekonomichnyi visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu Ukrainy «KPI»*, no. 10 (2013): 219-223.

Khomiakov, V. I., Viatkina, T. H., and Viatkin, P. S. "Formuvannia konkurentospromozhnosti pidpriemnytskoho potentsialu pidpriemstv (teoretychni aspekty)" [The formation of the competitiveness of business enterprises potential (theoretical aspects)]. *Prometei*, no. 1 (2006): 163-166.

Kvasco, A. V. "Formuvannia konkurentospromozhnogo potentsialu pidpriemstva" [The formation of competitive potential of the enterprise]. *Intelekt XXI*, no. 1/2 (2013): 114-121.

Luhova, O. I. "Doslidzhennia sutnosti ta znachennia katehorii «potentsial»" [The study of the nature and value of the category "potential"]. *Naukovyi visnyk DNAU*, no. 15 (2010): 24-33.

Piddubna, L. I. *Konkurentospromozhnist ekonomichnykh system: teoriia, mekhanizm rehuliuвання ta upravlinnia* [The competitiveness of economic systems: theory, mechanism of regulation and control]. Kharkiv: INZHEK, 2007.

Tishchenko, A. N., Khaustova, V. E., and Belyayev, A. S. "Otsenka konkurentospromozhnosti stroitelnykh predpriyatiy s uchetom ikh spetsifiki" [Assessment of competitiveness of construction companies with consideration of their specifics]. *Problemy ekonomiky*, no. 1 (2013): 185-190.